

Registratienummer: **14273 / 15268**

Notitie ter informatie voor commissie / raad

Onderwerp:	Uitkomsten Septembercirculaire gemeentefonds 2022		
Portefeuillehouder:	wethouder Rien Wijdeven	Openbaar:	Ja

Heesch, 18 oktober 2022

Kennisnemen van:

In deze nota informeren wij u over de uitkomsten van de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds.

Inleiding

Eind september hebben we de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds ontvangen. Het gemeentefonds is een belangrijke inkomstenbron van gemeenten ($\pm 50\%$ van de totale begroting), waarbij de lokale politiek mag beslissen hoe dit geld wordt uitgegeven. De ontvangsten van het gemeentefonds bepalen daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van de begroting. Op 10 november bespreekt uw raad de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026. Wij hebben met uw raad de afspraak gemaakt dat wij u voor deze vergadering informeren over de uitkomsten van deze circulaire. Hiertoe dient deze notitie ter informatie.

Samenvatting/toelichting

De septembercirculaire laat voor gemeente Bernheze voor alle jaren een positief beeld zien. De programmabegroting kent voor de periode 2024-2026 negatieve begrotingssaldi. De jaren 2024 tot en met 2026 blijven negatief waarbij we opmerken dat we voor de jaren 2024 en 2025 nog een stelpost hebben opgenomen in de begroting van respectievelijk € 1.265.000,- en € 2.335.000,- voor o.a. tegenvallende circulaires. Gelet op de aanstaande raadsbespreking van de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 informeren wij u op hoofdlijnen via deze notitie ter informatie.

Onderstaand hebben we de financiële gevolgen in beeld gebracht ten opzichte van de meicirculaire 2022.

	2022	2023	2024	2025	2026
Meicirculaire 2022	50.223.817	51.165.338	52.423.087	55.018.695	52.215.348
Septembercirculaire 2022	52.156.164	51.759.777	53.054.733	55.586.643	54.137.899
Brutoresultaat (+ = voordeel / - = nadeel)	1.932.347	594.439	631.646	567.948	1.922.551

Het brutoresultaat tussen de septembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2022 wordt veroorzaakt door:

	2022	2023	2024	2025	2026
1. Accresontwikkeling (loon- en prijsontwikkelingen)		541.541	664.160	726.967	809.176
2. Ontwikkeling uitkeringsbasis	-153.273	32.821	-107.379	-207.705	-237.716
3. Eenmalige rijksbijdrage ter demping van 'ravijn 2026'					1.280.189

	2022	2023	2024	2025	2026
4. Voorschot BCF-plafond 2022	443.397				
5. Asiel (inburgering)	34.724	75.925	60.378		
6. Invoeringskosten omgevingswet	329.743				
7. Wet kwaliteitsborging bouw	54.080	21.995	22.012	22.012	21.846
8. Leerlingenvervoer Oekraïne	7.718				
9. Energietoeslag	582.181				
10. DU Gezond in de stad	8.112				
11. DU maatschappelijke begeleiding statushouders	75.840				
12. IU Participatie: SW bedrijven (covid 19)	23.556				
13. Overige verschillen	526.269	-77.843	-7.524	26.674	48.859
Brutoresultaat (+ = voordeel / - = nadeel)	1.932.347	594.439	631.647	567.948	1.922.354

Toelichting

1. Accresontwikkeling

Sinds 1995 geldt voor de groei van het gemeentefonds de trap-op-trap-af-systematiek. Stijgen de rijksuitgaven, dan groeit het gemeentefonds evenredig mee. Omgekeerd geldt hetzelfde: dalen de rijksuitgaven, dan daalt ook het gemeentefonds. Nadeel van deze systematiek is dat het gemeentefonds tussen mei en september kan fluctueren als gevolg van fluctuerende rijksuitgaven tussen mei en september.

De jaarlijkse groei van het gemeentefonds is uitgesplitst in een volumedeel en een prijsdeel, het zogenoemde 'LPO-deel'. In de Startnota heeft het kabinet aangegeven nader te bezien of het wenselijk is om het accres stabiel te maken. Het kabinet heeft daarom het voorstel aan de VNG gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022-2025 vast te zetten op het niveau van de meicirculaire 2022. De VNG heeft met dit voorstel ingestemd. Dit betekent dus dat de groei van de algemene uitkering, zoals die is voorzien in de meicirculaire, het vertrekpunt vormt voor de uitkering uit het gemeentefonds voor de periode 2022-2025.

Het LPO-deel blijft daarentegen wel evenredig meegroeien met de omvang van de inflatie (loon- en prijsontwikkelingen, vandaar de naam LPO-deel. Valt de inflatie hoger uit, dan stijgt het LPO-deel; valt de inflatie lager uit dan daalt dit deel evenredig mee.

In de begroting 2023 houden we rekening met een inflatie van 2,8% op basis van de meicirculaire 2022. In de septembercirculaire wordt een hogere inflatie gepresenteerd waardoor de inkomsten uit de algemene uitkering worden verhoogd. Het gehanteerde inflatiecijfer in de begroting 2023 stijgt op basis van de septembercirculaire naar 4,35%.

Wij zullen de hogere vergoeding voor LPO in de septembercirculaire voor de periode 2023-2026 dan ook reserveren voor de dekking van de loon- en prijsstijgingen. Mocht de inflatie toch lager uitvallen, dan zal de algemene uitkering evenredig lager uitvallen.

2. Ontwikkeling uitkeringsbasis

Bij het begrip 'Ontwikkeling van de uitkeringsbasis' praten we over de mutaties van de landelijke aantallen, inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag c.q. de omvang van het gemeentefonds niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, dan zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig

moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode, Daarom is de keuze gemaakt voor een eenvoudiger oplossing, namelijk de daling/stijging van de uitkeringsfactor. Afhankelijk van de lokale ontwikkeling van bijvoorbeeld de aantallen bijstandsgerechtigden worden de effecten in meer of minder mate gecompenseerd.

3. Eenmalige rijksbijdrage ter demping van 'ravijn 2026'

Wij informeerden uw raad dat het rijk met gemeenten aan een nieuwe financieringssysteem werken vanaf 2026. Omdat deze financieringssysteem nog uitgewerkt moet worden, heeft het kabinet er voor gekozen vanaf 2026 het gemeentefonds niet volgens de afgesproken normeringssysteem (samen de trap op en af) te berekenen. De uitkering uit het gemeentefonds laat hierdoor vanaf 2026 een forse teruggang zien. Inmiddels wordt het jaar 2026 in gemeenteland aangeduid als een financieel 'ravijn'. In de septembercircular wordt door het kabinet eenmalig voor het jaar 2026 € 924 miljoen (Bernheze: € 1.280.189,-) beschikbaar gesteld.

4. Voorschot BCF-plafond 2022

Gemeenten krijgen hun betaalde btw in de meeste gevallen terug via het BTW-compensatiefonds. Dit fonds is echter gemaximeerd. Declareren gemeenten meer btw dan beschikbaar, dan wordt dit verrekend met het gemeentefonds. Als gemeenten minder declareren, wordt dit toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor 2022 is de verwachting dat de gezamenlijke gemeenten € 321 miljoen minder declareren dan dat er in het fonds beschikbaar is. Dit bedrag wordt dus toegevoegd aan het gemeentefonds. Bij de meicircular 2023 zal de definitieve afrekening over 2022 plaatsvinden. Indien gemeente meer declareren bij het BTW-compensatiefonds dan in deze circular geraamd door het rijk dan zal de ruimte onder het plafond lager uitvallen en een neerwaarts effect hebben op de inkomsten uit het gemeentefonds.

5. Asiel (inburgering)

In het bestuurlijk akkoord van 26 augustus 2022 over de opvang van asielzoekers is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars wordt het inburgeringsbudget voor de jaren 2022, 2023 en 2024 opgehoogd met respectievelijk € 20, € 40 en € 30 miljoen. Hiermee kunnen gemeenten alle inburgeraars passende ondersteuning bieden. Wij zullen deze middelen reserveren voor het doel waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld.

6. Invoeringskosten omgevingswet

Het Rijk draagt voor een bedrag van in totaal € 150 miljoen bij aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Er volgt nog een stelsevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten opnieuw in kaart worden gebracht.

In de begroting 2022 hebben we reeds budget beschikbaar voor de transitiekosten. Deze middelen laten we dan ook vrij vallen ten gunste van de algemene middelen.

7. Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)

De Wkb treedt naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. Er wordt gestart met eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen

gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden.

Voor de noodzakelijke voorbereidingen die gemeente moeten treffen tot de inwerkingtreding ontvangen gemeenten een bijdrage. Daarnaast ontvangen gemeenten een bijdrage voor het uitvoeren van de Wkb-taken tot en met 2026.

8. Leerlingenvervoer Oekraïne

Uit de Oekraïne komen mensen naar Nederland, waaronder veel kinderen en jongeren onder de 18 jaar. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan Oekraïense leerlingen. In deze circulaire is voor gemeente Bernheze een vergoeding van € 7.718,- opgenomen voor de kosten van het leerlingenvervoer.

9. Energietoeslag

Op 5 juli 2022 heeft het kabinet aangekondigd het richtbedrag van de eenmalige energietoeslag te verhogen van € 800,- naar € 1.300,-. Het Kabinet heeft hiervoor een extra budget van € 550 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is € 500 miljoen bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en € 50 miljoen voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten. Het kabinet heeft in Miljoenennota besloten om in 2023 nogmaals € 1.300,- aan de doelgroep van de energietoeslag uit te keren. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, krijgen gemeenten de mogelijkheid om € 500,- hiervan al in 2022 uit te keren. Gemeenten hebben onder de huidige wetgeving de tijd om de toeslag tot 1 juli 2023 uit te keren. De begroting voor het gemeentefonds wordt hier nog op aangepast.

10. DU Gezond in de stad

In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 zijn eerder middelen via decentralisatie-uitkering Gezond in de stad aan het gemeentefonds toegevoegd voor

gemeenten die zich eerder hebben aangemeld om een lokale coalitie te vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. In het Coalitieakkoord is aangegeven dat Kansrijke Start in alle gemeenten van Nederland wordt ingezet. Daartoe ontvangen ook de gemeenten die zich nog niet eerder hebben aangemeld in 2022, waaronder gemeente Bernheze, middelen om een lokale coalitie te vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen.

Wij reserveren deze middelen voor het doel waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld.

11. DU maatschappelijke begeleiding statushouders

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden een bedrag van € 2.370,- per persoon. Op basis van peildatum 31-1-2022 ontvangen we een vergoeding voor 32 personen of terwijl een bedrag van € 75.840,-. Deze middelen reserveren we voor het doel waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld.

12. IU Participatie: SW bedrijven (covid 19)

Eerder heeft het kabinet de gemeenten, in 2020 en 2021, een bijdrage verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend middelen beschikbaar voor de periode 1 januari tot 1 april 2022. We reserveren volgens de regionale afspraken de middelen voor het doel waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld.

13. Overige verschillen

Dit betreft hoofdzakelijk de actualisatie van de specifieke lokale aantallen per maatstaf. Een mutatie in aantallen van bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden, inwoners, WOZ-waarden, woonruimten etc. heeft onmiddellijk gevolgen voor de hoogte van de algemene uitkering.

O.b.v. het bovenstaande is het nettoresultaat als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Brutoresultaat (+ = voordeel / - = nadeel)	1.932.347	594.439	631.647	567.948	1.922.354
<i>Onderstaande mutaties in de septembercirculaire worden budgettair neutraal verwerkt. M.a.w. deze budgetten worden gereserveerd voor het doel waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld:</i>					
Loon- en prijsontwikkeling		-541.541	-664.160	-726.967	-809.176
Asiel (inburgering)	-34.724	-75.925	-60.378		
Leerlingenvervoer	-7.718				
Energietoeslag	-582.181				
DU Gezond in de stad	-8.112				
DU maatschappelijke begeleiding statushouders	-75.840				
IU Participatie: SW bedrijven (covid 19)	-23.556				
Nettoresultaat (+ = voordeel / - = nadeel)	1.200.216	-23.027	-92.891	-159.019	1.113.178

Overige ontwikkelingen

Compensatie Inkomstenderving 2021 (covid-19)

Met decentrale overheden is afgesproken dat zij reële compensatie ontvangen voor extra uitgaven en gederfde inkomsten door corona 2021. Deze compensatie zal in de decembercirculaire 2021. Wij verwachten een bijdrage van € 41.000,-.

Risico's

a. Volume- en prijsontwikkeling

In deze circulaire vindt een forse positieve bijstelling plaats als gevolg van de loon- en prijsontwikkeling. De inflatiecijfers wijzigen voortdurend. Mocht de inflatie toch lager uitvallen, dan zal de algemene uitkering evenredig lager uitvallen.

De uitkomsten van de septembercirculaire 2022 in relatie tot het meerjarenperspectief 2022-2026

De septembercirculaire is nog niet verwerkt in de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Na verwerking van de septembercirculaire geeft het meerjarenperspectief het volgende beeld:

	2023	2024	2025	2026
Begrotingsresultaten meerjarenbegroting 2023-2026 exclusief uitkomsten septembercirculaire 2022	85.151	-271.539	-8.621	-1.909.467
Netto-resultaat septembercirculaire 2022	-23.027	-92.891	-159.018	1.113.374
Prognose meerjarenperspectief na verwerking septembercirculaire 2022	62.124	-364.430	-167.639	-796.093
	Overschot	Tekort	Tekort	Tekort

Vervolg

De uitkomsten van septembercirculaire 2022 betrekken we bij de Kadernota 2024-2027. De gevolgen voor 2022 en 2023 verwerken we in de Tussentijdse rapportage 2022 en in de 1^e tussentijdse rapportage 2023.